

Eervol ontslag

Defungeren zoals Jan

Eervol ontslag wegens ziekte: wat brengt dat teweeg in een bloeiende notarispraktijk? Een gesprek met Jan Jager en zijn opvolgster Marije Bruning.

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

Onlangs viel de brief in de bus waarin hem bij Koninklijk Besluit eervol ontslag werd verleend. Met ingang van 1 september 2016 is Jan Jager (55) notaris-af en weer ambteloos burger. 'Waarde-loos', oordeelt hij daarover. Het is een van de schaarse momenten in het gesprek waarop het verdriet over zijn ziekte te zien is. Die heeft hij zonder twijfel vaker, maar aan de buitenwacht geeft hij daarvan weinig prijs.

BOM

Twee jaar geleden, in de zomer van 2014, toen hij met zijn vrouw en hun twee zonen door New York liep en last had van een been, vermoedde hij een 'herniaatje'. Amyotrofische Laterale Sclerose (ALS) luidde de diagnose een paar maanden later, een progressieve en dodelijke zenuw-/spierziekte. Die tijding sloeg in als een bom. ALS is een wreed lot. Naarmate de ziekte verder vordert, raakt de persoon in

kwestie steeds meer in zichzelf opgesloten. Daar zit je dan, met een volstrekt heldere geest in een lichaam waarvan de spieren het laten afweten.

Omdat praten moeilijk gaat, is zijn opvolgster Marije Bruning bij het gesprek. De oud-notaris en net beëdigde notaris hebben de afgelopen twee jaar zo intensief samengewerkt dat zij hem vaak als vanzelfsprekend aanvult, soms zijn woorden verduidelijkt en een enkele keer zelf antwoord geeft.

NIEUWE BALANS

U voerde een bloeiende notarispraktijk en stond met twee benen in de Soester gemeenschap.

Deze ziekte dwong u alles over te dragen. Wat betekende dat ten aanzien van uw collega's?

Jager: 'Het had een zware impact. In zo'n kleine organisatie ben je meer dan alleen collega's.' Bruning: 'Er zijn hier heel wat tranen gevloeid, door iedereen.' Jager: 'Als iemand wegvalt, moet je een nieuwe balans zoeken. Ik werkte samen met fijne mensen, we zijn er goed

uitgekomen.' Oorspronkelijk was Marije Bruning de beoogd opvolgster van collega-notaris Ben Bokdam, die over enkele jaren met pensioen gaat. Mijn ALS doorkruiste dat, zegt Jager. 'Met zoiets kun je geen rekening houden.'

Hij kan goed beslissingen nemen. 'In een defungeringsproces als dit, is dat essentieel. Met mijn collega's heb ik kwesties besproken, maar vervolgens nam ik het besluit. Pijnlijke keuzes heb ik niet aan hen overgelaten.'

Bruning ervoer vooral de administratieve rompslomp die lang aanhield. 'Bij een normale overname blijft de vertrekkende notaris werken, maar bij ziekte krijg je een dubbele workload, naast de procedure om notaris te worden.

Naast Jans werk en dat van mij, was ik 's avonds bezig met het schrijven van het ondernemingsplan. We hebben met z'n allen de schouders eronder gezet.' Jager: 'Je had geluk dat ik geen eenpitter was.'

Wat betekende deze verandering voor cliënten? Bruning: 'Het eerste halfjaar begon werkelijk

‘De tijd waarop ik nog duidelijk kan maken wat ik wil, is bijna voorbij’

ieder gesprek met hoe het met Jan ging. Dat was verdrietig, maar geeft ook aan hoezeer hij wordt gewaardeerd. Er was veel begrip.’ Samen met hem bezocht zij cliënten, nog steeds vergezelt zij hem naar Rotarybijeenkomsten en naar vergaderingen van lokale stichtingen waarvan hij tot voor kort voorzitter was. Toen hij in november 2014 aangaf niet meer te kunnen werken, bezocht Bruning hem meerdere keren per week thuis om samen cliënten en dossiers te bespreken. Jager: ‘Wij werkten al veel samen. Bij veel van mijn cliënten was zij, bijvoorbeeld tijdens vakanties, ook betrokken. Het ging vrij soepel.’ Bruning: ‘Omdat jij mij bij alle werkprocessen betrok, sloeg het vertrouwen dat mensen in jou hebben als het ware op mij over.’

LEVENSTESTAMENT

De notaris regelt allerlei zaken voor mensen om de ellende te minimaliseren als iets misloopt. Had u alles voor uzelf goed geregeld? Hij begint te lachen. ‘Ja, alleen een beetje laat.

Een groot geluk – voor mijn collega’s en mij – was dat ik een goede arbeidsongeschiktheidsverzekering had. Toen ik vorig jaar thuis wilde blijven, kon dat, anders was het lastiger geworden. Want mijn gezondheid stopte, maar al mijn andere verplichtingen liepen door.’ *Het notariaat propageert vrij actief het levens testament aanraden?* ‘Absoluut. Het levenstestament is een must. Het geeft rust over bepaalde dingen. Daarin geef je aan wie voor jou de regie voert wanneer je dat zelf niet meer kunt. Als notaris bezocht ik vaak ziekenhuizen en zorginstellingen, ik wist hoe het werkt. Toen ik ziek werd, hebben mijn partner en ik dat vrij snel geregeld. Nu kan ik niks meer, niet meer lopen, mijn handen niet meer gebruiken, geen telefoongesprekken meer voeren. De tijd waarop ik nog duidelijk kan maken wat ik wil, is bijna voorbij. Als je wacht tot het zover is, ben je te laat. Dan worden de beslissingen voor je genomen.’

FRISSE WIND

Hij zou weer voor het notarisambt kiezen. Midden in de gemeenschap staan, onder de mensen zijn en een verbindende functie vervullen, past hem. ‘Het is een mooi vak omdat je zoveel kunt betekenen voor mensen. Als notaris moet je vooral luisteren en ordening aanbrengen in wat iemand wil. Mensen vinden het prettig dat hun verhaal veilig is: ik hou mijn mond, zij praten. Ik zou een boek kunnen schrijven over wat ik allemaal hoorde, maar dat doe ik niet.’ Hij lacht. Uitsluitend notaris zijn, vond hij te beperkend, eropuit wilde hij. Dat was ook de opdracht waarmee hij in 1992 werd aangenomen, vertelt zijn collega Ben Bokdam. ‘De straat op en een frisse wind door het kantoor laten stromen.’ Dat was niet aan dovemansoren gericht. Jager werd het gezicht voor het notariaat in Soest. Altijd bereid een stichting op te richten – ook gratis, als dat zo uitkwam. Sportief, lid van Rotary Soest-Baarn, zeer actief als voorzitter van meerdere lokale goededoelenorganisaties. Hij spande zich onder meer in voor de integratie van sportende mindervaliden en voor de huisvesting van minder fortuinlijke 55-plussers. Hij was voetbaltrainer en sowieso nooit te beroerd als vrijwilliger de handen uit de mouwen te steken. Zijn enorme netwerk vloeide voort uit zijn werk. Je komt in aanraking met alle soorten mensen, zegt hij daarover. ‘Je gaat er anders door kijken, leert er veel van en het gaf een leuke impuls aan het werk.’

LOTGENOTEN

Ook nu hij gevelde is door ALS, zet hij zich in voor lotgenoten. De agressiviteit van die ziekte maakt het noodzakelijk dat hulpmiddelen en diensten snel beschikbaar komen, vindt hij. Aanvraagprocedures voor hulpmiddelen duren te lang. Marije Bruning vult aan: 'Als je een rolstoel nodig hebt, heb je die nu nodig, anders zit je drie weken thuis. Als drempels een last worden, moeten die nu weg.' Samen met vrienden richtte Jager de Stichting ZoALS Jan op. Die zet in op vaak prijzige hulpmiddelen en vervoer. De meeste mensen met ALS zijn aangewezen op transport via algemene mindervalidenbusjes. Dat duurt uren en kost veel energie. Jager: 'ALS treft doorgaans mensen tussen de 45 en 65, die hebben vaak een gezin, kinderen. Als het bijwonen van bijvoorbeeld een voetbalwedstrijd van je kind een mijl op zeven wordt, dan laat je dat soort dingen en vereenzaam je. Het biedt vrijheid als er een aangepaste bus voor de deur staat, zodat je weg kunt.'

ZoALS Jan schafte drie volledig ingerichte bussen aan die ter beschikking worden gesteld aan ALS-patiënten, twee andere zijn besteld. De stichting werkt samen met ALS Nederland en ALS op de weg. Lokaal werd binnen een jaar meer dan een ton opgehaald. Vrienden ontwikkelden initiatieven zoals het *fundraise diner Moving Pop Up Diner* en *Holland4ALS*, een race tussen teams die 260 kilometer fietsend, rennend, zwemmend en roeiend afleggen en daarmee geld binnenhalen. Zijn leven lang had Jan Jager heldere doelen in het vizier en koerste daar op af, zo ook nu. Het bestuur wil dat ZoALS Jan landelijke dekking realiseert. Volgens hen zou dat via lokale Rotaryclubs best eens een haalbare kaart kunnen zijn. ■

Voor meer informatie over Stichting ZoALS Jan: www.zoalsjan.nl

---

DEFUNGEREN

Wanneer een notaris wegens ziekte zijn werk moet neerleggen, volgt dezelfde procedure als voor pensioengerechtigden, ook wel defungeren genoemd. Dit houdt in dat een andere notaris zijn protocol (dossier met akten) zal overnemen. Ook als er al een opvolger is, wordt de vrijgevallen plaats toch ter beschikking gesteld aan anderen. Het ministerie van Veiligheid & Justitie bepaalt wie de opvolger van het protocol wordt. Doorgaans is dat degene die is voorgedragen.

Als de opvolger kandidaat-notaris is, duurt de te volgen procedure minimaal tien maanden. De kandidaat moet eerst een ondernemingsplan schrijven en alle bijbehorende stukken indienen (jaarrekeningen en ander cijfermateriaal). De Commissie van deskundigen notariaat (CvdN) beoordeelt dit plan op de inkomens-, vermogens- en bewaringspositie. Er volgt een persoonstoets, waarbij iemands integriteit en onpartijdigheid wordt getoetst. Aansluitend houdt de Commissie toegang notariaat (CTN) het ondernemingsplan en de uitkomsten van de persoonlijkheidstoets tegen het licht en voert een gesprek met de kandidaat. Verloopt dit naar wens, dan stuurt de CTN een positief advies naar het ministerie, dat de notaris benoemt bij Koninklijk Besluit. Betrokkenen ervaren dit – zeker bij ernstige ziekte – als een langdurig traject.

VACATUREWAARNEMER

Veel notarissen hebben een vaste waarnemer, die bij ziekte kan worden ingeschakeld. Als er geen vaste waarnemer is, kan de Kamer voor het notariaat zelf iemand benoemen, eventueel in samenspraak met de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. Diegene gaat als 'zware waarnemer' aan de slag om het protocol te bemannen.